

Natuurbeschermingsnieuws

Een gemeente die haar natuur verkwanselt, een nieuwe stap in de planvorming voor een natuurrijk weidevogelgebied Spaarnwoude en de voorbereiding voor een nieuw ganzenbeheerplan. Zo divers kan ons natuurbeschermingswerk zijn. Soms opbeurend, soms frustrerend maar wel belangrijk om te blijven doen. Zie je aanknopingspunten dat je ook iets kan en wil bijdragen, neem dan contact met ons op!

■ Chris Brunner

Manpadslaangebied: woningbouw in plaats van natuur

Nog maar een jaar geleden stelde de gemeenteraad van Heemstede een 'marsroute' vast voor de herontwikkeling van het Manpadslaangebied. Na 20 jaar discussie moest er volgens het nieuwe college eindelijk eens duidelijkheid komen over de aanpak van dit rommelige, maar daarom voor de natuur niet minder waardevolle gebied (zie ook Fitis 2-2023). Wel 60 vogelsoorten werden er de laatste jaren waargenomen! Best veel voor een enigszins verwaarloosd, semi-agrarisch gebied. De grootste waarde van het gebied zit echter in de bijzondere ligging tussen Leyduin, Huis te Manpad en het wandelbos Groenendaal. Voor allerlei diersoorten, waaronder reeën, vormt het Manpadslaangebied een belangrijke schakel tussen deze beschermde gebieden. De gemeentelijke 'marsroute' bepaalde dat er in het Manpadslaangebied een zo groot mogelijk 'natuurpark' moest worden ontwikkeld met daarin 'woningen te gast' om het natuurpark te kunnen bekostigen. Het bebouwd gebied mocht maximaal 2 van de 11,5 ha te ontwikkelen plangebied beslaan. Daar konden we op zich nog goed mee leven. Verontrustend vonden we wel dat er over het natuurpark verder geen enkel concreet uitgangspunt werd vastgelegd. Ondanks gerichte vragen kregen we daar geen antwoord op.

Het nu nog open en gevarieerde [MANPADSLAANGEBIED](#) - hoe lang nog? Foto: Chris Brunner

Het duurde even tot de gemeente en de projectontwikkelaars met een serie vervolgdOCUMENTEN kwamen. Tot ontsteltenis van omwonenden en betrokken organisaties als de onze werd daarin ineens een plan gepresenteerd voor 149 woningen, waarvan een deel gestapeld tot zes lagen! Terwijl in alle discussies van de voorgaande jaren over maximaal 47 laagbouwoningen was gesproken. Hoe zit dat dan met het uitgangspunt van maximaal 2 ha bebouwd gebied, vroegen wij ons direct af. Zo veel woningen raak je op 2 ha echt niet kwijt. Het college stelde heel creatief dat het totale oppervlak van uitgeefbare kavels nog altijd binnen deze grens bleef. Voor het gemak werd de ontsluiting, het parkeren, water en buurtgroen niet meegerekend, die normaal gesproken eveneens onder het begrip bebouwd gebied vallen. In de gepresenteerde schetsontwerpen ligt dan ook ineens een sterk accent op de woningbouw - hoe zo woningen te gast? Voor het beloofde natuurpark blijft maar weinig ruimte over. Duidelijke uitgangspunten daarvoor ontbreken nog steeds.

Participatie over deze ingrijpende koerswijziging is er nooit geweest, terwijl de nieuwe Omgevingswet dat wel vereist. De gemeenteraad organiseerde nog wel een inspraakavond. Daarbij kwamen 15 insprekers opdagen, waaronder ook de Vogelwerkgroep, waarvan een groot deel zich zeer kritisch opstelde. Zelfs een vertegenwoordiger van Landschap Noord-Holland - eigenaar en beheerder van het naburige Leyduin - sprak zijn verontrusting uit over deze gang van zaken. De raadsleden luisterden ogenschijnlijk braaf, maar tot een gesprek met de insprekers is het niet gekomen. Duidelijk werd dat de coalitiepartijen deze aanpak al lang met elkaar hadden bedisseld. De oppositiepartijen bleken tandeloos. Al met al dus een buitengewoon treurig verhaal van pure machtspolitiek. Zelfs in het Haarlems Dagblad werd gesproken over een dramatisch democratisch proces.

Hoe moet het nu verder met dit gebied? We gaan samen met andere betrokken organisaties verkennen of er nog iets te redden valt van de waarden en natuurpotenties van het gebied. De gemeente heeft in het vervolgproces wel participatie beloofd. We zullen zien of ze dat waar maken. Veel vertrouwen hebben we er nog niet in.

Kruidenrijk grasland voor weidevogels in Spaarnwoude

Voor ons belangrijkste weidevogelgebied Spaarnwoude werken de provincie en het Recreatieschap al een tijdje samen met de betrokken boeren aan een plan om betere voorwaarden voor de broedvogels en andere natuur te realiseren. Ook de Vogelwerkgroep zit aan tafel. Zoals al eerder gemeld, verloopt dat proces helaas niet zonder hobbels (zie onder meer Fitis 3-2023). Ruim een half jaar geleden is voor de tweede keer het betrokken adviesbureau de laan uit gestuurd vanwege onbevredigend resultaten. Na zorgvuldig beraad is de opdracht voor het vervolg inmiddels verleend aan het Agrarisch Collectief Noord-Holland Zuid. Het klinkt misschien vreemd om deze boerenorganisatie zo'n belangrijke stem te geven in dit proces. Wij zien er echter ook voordelen in. De betrokkenheid van de boeren wordt daarmee vergroot terwijl de provinciale doelstelling - en ook die van ons - overeind blijft, namelijk te zorgen voor een substantiële groei van het aantal broedparen van Grutto, Kievit en Tureluur. Wat ons vertrouwen geeft, is dat de in onze regio zeer goed bekende weidevogeldeskundige Mark Kuiper een centrale rol heeft gekregen in de uitvoering van deze opdracht.

Het Agrarisch Collectief kiest, met instemming van zijn opdrachtgevers, voor een nieuwe aan-

KRUIDENRIJK GRASLAND nabij Spaarnwoude. Foto: Chris Brunner

pak. Het in stand houden en ontwikkelen van kruidenrijk grasland zal daarin een cruciale rol spelen. Onderzoek laat inderdaad zien dat de beschikbaarheid van echt kruidenrijk grasland essentieel is, met name voor het broedsucces van de Grutto. Terwijl de volwassen Grutto's vooral met hun lange snavel in de grond naar voedsel zoeken, zijn de gruttokuikens sterk afhankelijk van insecten die op kruidenrijk grasland leven. Zulk kruidenrijk grasland is helaas lang niet in alle weidevogelgebieden voldoende aanwezig. Als je in het voorjaar goed rondkijkt, kun je ook in de Vereenigde Binnepolder grote verschillen waarnemen in de kruidenrijkdom van percelen. Dat is op zich nog niet zo nieuw. Wel vernieuwend is dat men voor het opstellen van het plan en de latere monitoring van het beheer concretere criteria gaat hantieren dan gebruikelijk. Het Agrarisch Collectief past daarvoor een methodiek toe die is ontwikkeld door Wim Schippers, een voormalige boer en landelijk bekende deskundige op het gebied van kruidenrijk grasland. Zijn publicaties bevatten op langjarige praktijkervaringen gebaseerde handleidingen hoe kruidenrijk grasland te ontwikkelen en te beheren. Tevens geven ze concreet inzicht in de landbouwkundige gebruiksmogelijkheden en opbrengsten van de verschillende typen kruidenrijk grasland en hun geschiktheid voor weidevogels. Daarmee bieden ze ook een goede basis voor de noodzakelijke gesprekken met de boeren over financiële vergoedingen voor het weidevogelbeheer. Wij wachten de resultaten van dit onderzoek voor 'ons' weidevogelgebied Spaarnwoude met spanning af.

Nieuw ganzenbeheerplan in de maak

Je hoeft nog geen aanhanger te zijn van Faunabescherming om het huidige beheer van ganzen discutabel en omstreden te vinden. Helemaal in onze regio wordt er, vanwege de nabijheid van Schiphol, flink geschoten op de vele ganzen. En dat niet alleen ver weg in de polders, maar ook dicht bij de woonomgeving. Veel vogelaars maar ook bewoners zien het met lede

ogen aan. Na flinke klachten van bewoners, met name uit Schalkwijk, over het bedreigende geluid van jachtschoten en over aangeschoten ganzen in achtertuinen, spant de gemeente Haarlem zich tegenwoordig in om een stop op de ganzenjacht binnen haar gemeentegrenzen te bewerkstelligen.

Nu is er natuurlijk best wat aan de hand. Met name de aantallen zomerganzen zijn de laatste jaren behoorlijk toegenomen, het meest natuurlijk op weidegronden van boeren. Maar ook in veel natuurgebieden is de Grauwe Gans, de Grote Canadese Gans en de Nijlgans een algemene broedvogel geworden, lang niet altijd tot blijdschap van de natuurbeheerders. Noord-Holland loopt hierin voorop met tegenwoordig ongeveer 150.000 zomerganzen. Net als andere provincies stelt ook onze provincie zich al jaren ten doel de aantallen vogels en de schade die daarvan het gevolg is, terug te dringen en beperkt te houden. Tot nu toe dus zonder succes. De aantallen ganzen en de schade-uitkeringen aan boeren zijn alleen maar gegroeid en liggen nu ver boven de tot nu gestelde doelen. Zelfs het jaarlijks doden van zo'n 80.000 vogels blijkt niet te helpen om de aantallen zomerganzen omlaag te krijgen.

Vijf provincies in het westen van het land, waaronder ook Noord-Holland, hebben daarom besloten om gezamenlijk het gevoerde beleid grondig te evalueren en een nieuw interprovinciaal ganzenplan op te stellen. Anders dan in het verleden wordt aan burgers en belangenorganisatie gelegenheid geboden om te reageren op gepubliceerde concepthoofdstukken. De Natuurbeschermingscommissie overweegt om ook te reageren op het in september verwachte hoofdstuk waarin een keuze wordt gepresenteerd van te treffen maatregelen. De deskundigheid en capaciteit binnen onze commissie is echter beperkt. Wij zullen in ieder geval proberen om samen te werken met onze koepelorganisatie SVN die zich in het verleden al kritisch heeft bezig gehouden met het ganzenbeheer. Wij roepen nadrukkelijk ook leden op die willen meedenken en/of meewerken, zich te melden bij Chris Brunner brunner@xs4all.nl. Wil je meer weten over het nieuwe ganzenplan in voorbereiding, kijk dan onder www.ganzenplan.nl.

GRAUWE GANZEN Foto: Lida Zaremba